

Sygn. akt II CSK 196/07

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Agencji Nieruchomości Rolnych w Warszawie

Oddziałowi Terenowemu w P.

przeciwko W.K. i S. P.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 19 września 2007 r.,

skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 5 grudnia 2006 r.,

**oddala skargę kasacyjną; zasądza od pozwanych na rzecz
strony powodowej kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem
kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w P. nakazem zapłaty z dnia 13 maja 2002 r. wydanym w postępowaniu nakazowym orzekł, że pozwani W. K. i S. P. w ciągu 2 tygodni winni solidarnie zapłacić powódce Agencji Nieruchomości kwotę 2.509.835,64 zł z ustawowym odsetkami od dnia 7 grudnia 2001 r. oraz orzekł o kosztach. Po rozpoznaniu zarzutów pozwanych od tego nakazu Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2006 r. utrzymał nakaz zapłaty w części zasądzającej kwotę 2.209.835,64 zł z odsetkami od kwoty 1.436.070,29 zł liczonymi od dnia 7 grudnia 2001 r. i od kwoty 773.765,35 zł liczonymi od dnia 8 maja 2002 r., orzekł o kosztach procesu, uchylił nakaz zapłaty w pozostałej części.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne: W dniu 10 grudnia 1991 r. zostało założone Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „B.” Spółka z o.o. W okresie od założenia Spółki do dnia 8 czerwca 2001 r. pozwani pełnili funkcję członków zarządu.

Powódka zawarła ze Spółką „B.” w dniu 31 maja 1993 r. umowę dzierżawy nieruchomości rolnych, w dniu 20 stycznia 1994 r. umowę sprzedaży ruchomości, a następnie w dniu 30 czerwca 1997 r. umowę sprzedaży nieruchomości rolnych, których Spółka „B.” była dzierżawcą wraz ze znajdującymi się na gruncie budynkami, budowlami i urządzeniami za cenę 2.185.000 zł. Większa część ceny – kwota 1.966.400 zł nie została zapłacona przy zawieraniu umowy. Kupująca Spółka zobowiązała się ją zapłacić w ośmiu równych ratach rocznych.

Jako zabezpieczenie wykonania umowy spółka „B.” wystawiła 10 weksli in blanco, które poręczyli pozwani. Sporządzona została także deklaracja wekslowa, zgodnie z którą w przypadku nienależytego wykonywania postanowień umowy sprzedaży Agencja będzie uprawniona wypełnić weksel i przedstawić Spółce lub poręczycielom do zapłaty, a w przypadku niezapłacenia sumy wekslowej w terminie 14 dni od dnia wezwania Agencja mogła wystąpić o wydanie nakazu zapłaty.

Z uwagi na niewywiązywanie się z umowy kupna nieruchomości powódka wypełniła weksel na kwotę 2.509.835,64 zł wynikającą z zadłużenia nabywcy nieruchomości na dzień 6 grudnia 2001 r. i w dniu 24 grudnia 2001 r. wezwała

pozwanych do zapłaty tej kwoty, a w dniu 25 marca 2002 r. wezwała ich jako poręczycieli do wykupienia weksla.

W dniu 8 czerwca 2001 r. Spółka „B.” zmieniła nazwę na „Prywatne Gospodarstwo Rolne B.” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B., a w dniu 7 grudnia 2001 r. Sąd Rejonowy w P. ogłosił upadłość tej Spółki.

Na dzień 6 grudnia 2001 r. Spółka „B.”, nie uregulowała wymagalnych zobowiązań z tytułu zapłaty rat ceny za okres 1999 – 2001 na łączną kwotę 698.670,29 zł. Poza powyższą kwotą zadłużenia głównego Spółki „B.” do zapłaty zostały jeszcze 3 raty za lata 2002 – 2004 na kwotę 737.400 zł. Ponadto Spółka zalegała z zapłatą odsetek w kwotach 528.177,66 zł z tytułu oprocentowania rat kapitałowych i 245.587,69 zł z tytułu oprocentowania preferencyjnego.

Apelację pozwanych od wyroku Sądu Okręgowego Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 5 grudnia 2006 r. Odnosząc się do zarzutu apelacji, że weksel w dniu ogłoszenia upadłości Spółki „B.” tj. 7 grudnia 2001 r. nie był jeszcze wypełniony, faktyczne wypełnienie weksla nastąpiło po dniu 18 stycznia 2002 r. i wówczas wpisano jako datę płatności „6 grudnia 2001 r.” Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu, wyrażonego w jednym z komentarzy do art. 58 k.c., że nieważny jest weksel postdatowany lub antydatowany. Sąd Apelacyjny wskazał, że pogląd ten nie jest podzielany ani przez innych komentatorów ani w judykaturze. W okresie przedwojennym Sąd Najwyższy wskazywał, że antydatowanie czeku, który ma podobny do weksla charakter, nie czyni go nieważnym (wyrok z dnia 14 października 1931 r. III K 888/31 - OSN 1932/1/14). Także obecnie Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że antydatowanie weksla płatnego, po uzupełnieniu „w dacie oznaczonej nie wpływa na jego ważność” (wyrok z dnia 5 maja 2005 r., III CK 520/04, OSNC z 2006 r., Nr 4, poz. 67).

Zobowiązanie wekslowe powstaje nie w momencie wypełnienia weksla, a w momencie podpisania weksla i wręczenia go remitentowi. Wypełnienie weksla niezupełnego nie jest koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego, a jest tylko warunkiem realizowania wierzytelności wekslowej. Weksel in blanco zawiera już zobowiązanie wekslowe, gdyż uważa się, że dokument wydany został w zamiarze takiego zobowiązania się przez podpisującego weksel.

Wprawdzie dokument powinien być wypełniany, aby mógł być uważany za weksel, lecz wypełnienie nie jest koniecznym warunkiem powstania zobowiązania wekslowego, a jest tylko warunkiem realizowania wierzytelności wekslowej. Zobowiązanie wekslowe powstaje już na skutek podpisu na dokumencie, przeznaczonym z woli wyraźnej podpisującego, do stania się wekslem pod warunkiem, by podpisującym była osoba zdolna do działań prawnych. Dokonanie prawidłowego wypełnienia nadaje dokumentowi zupełną moc wekslową od chwili podpisania dokumentu. Odpowiedzialność wekslowa istnieje, a tylko realizacja wierzytelności jest uzależniona od wypełnienia dokumentu istotnymi warunkami weksla, zgodnymi z wolą podpisującego.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwani zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 1, 10, 32 ust. 2, 101 prawa wekslowego poprzez uznanie, że uzupełnienie weksla in blanco datą płatności wsteczną w stosunku do daty, w której faktycznie następuje uzupełnienie weksla jest dopuszczalne i nie narusza warunków porozumienia wekslowego oraz nie prowadzi do nieważności weksla i do utraty praw wekslowych przez wierzyciela wekslowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wbrew stanowisku skarżących z powołanych przez nich przepisów prawa wekslowego nie wynika, aby uzupełnienie weksla in blanco datą płatności wcześniejszą w stosunku do daty, w której faktycznie nastąpiło uzupełnienie weksla, prowadziło do nieważności weksla i do utraty praw wekslowych przez wierzyciela wekslowego.

Przepis art. 1 prawa wekslowego określa jedynie ustawowe części składowe, które weksel trasowany powinien zawierać. W punkcie 4 wymienia się oznaczenie terminu płatności. W przepisie tym nie zamieszczono jednakże bliższych wskazówek, w szczególności nie ma tam wskazania niedopuszczalności oznaczenia terminu płatności wcześniejszego niż data wypełnienia weksla. Z art. 10 wynika, że w chwili wystawienia weksel może być niezupełny, że w takim wypadku dłużnik wekslowy może skutecznie podnieść zarzut wypełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem, że wobec nabywcy weksla możliwość podniesienia zarzutu

uzupełnienia weksla niezgodnie z porozumieniem ograniczona jest do sytuacji, w której weksel nabyty został w złej wierze albo przy dopuszczeniu się przez nabywcę rażącego niedbalstwa. Artykuł 32 prawa wekslowego nie zawiera ustępu 2, składa się z trzech zdań. Ze zdania 2 tego artykułu wynika, że poręczyciel weksla nie ponosi odpowiedzialności w razie wady formalnej. Jednakże wpisanie jako terminu płatności, jakiegokolwiek daty, która jest możliwa wedle kalendarza, nie może być uznane za wadę formalną. Także ostatni z powołanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa wekslowego – art. 101 – nie wprowadza ograniczeń co do datowania terminu płatności weksla, określa tylko co powinien zawierać weksel własny.

Odrębnym zagadnieniem jest kwestia zgodności uzupełnienia weksla in blanco z porozumieniem wekslowym. Nie ma dostatecznie uzasadnionej podstawy twierdzenie, że uzupełnienie weksla datą płatności wcześniejszą niż data uzupełnienia jest zawsze niezgodne z treścią porozumienia wekslowego, bez względu na jego konkretną treść. Z ustaleń Sądów meriti nie wynika, że w tej sprawie przedmiotem porozumienia wekslowego była data płatności weksla. Z ustaleń tych wynika tylko, że zgodnie z porozumieniem wekslowym remitent mógł wypełnić weksel i przedstawić do zapłaty w razie nienależytego wykonania przez wystawcę weksla umowy kupna-sprzedaży. Bezspornym jest, że w dniu 6 grudnia 2001 r., a więc w dacie oznaczonej jako data płatności weksla, wystawca był w zwłoce z zapłatą rat ceny, a więc nienależycie wykonywał umowę. Nie można więc zgodzić się, że uzupełnienie weksla przez oznaczenie tej daty jako daty płatności weksla było niezgodne z porozumieniem wekslowym.

Z powyższych względów na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.